

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Адрес редакцыі і адміністрацыі:
Серпухоўская вул. д. № 12

Рэдакцыя адчынена ад 1 да 2 гадз.
пасля поўдня.
Адміністрацыя—зрана ад 10 да 2 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.
Рэдакцыя пакідае за сабой права па-
праўляць перасыланыя рукапісы і ко-
респандэнцыі.

Цана
асобн. нум. 15 к.

Падпіска: з дастаўкай да д. му у мін-
ску на 1 месяц 3 рублі.

Цана бест.:
за в. рш. літату на 1-й т. ад. 1 у.
на апошній—50 кап.

Штодзенная грамадзка-палітычная газета.

№ 11.

Менск. Пятніца 5 красавіка 1918 г.

Год I

Менск 51/г.

Гасцінец матэц.

На Заходзе, нідаўна пачаў-
шыся, ідзець, здаецца, астат-
няя бітва. Доля нейтральных
дзяржаваў і малых народаў—
на канцу меча гатай страшнай
змоті двух супраціўных
старон, узяўшых на сябе цяж-
кі абавязак кінуць на смерць
тысячы людзей перамагчы ад-
на другую і адкрыць на гэ-
тым шырокую дарогу для на-
цыянальнай творчасці.

Нямочына, Англія, Фран-
цыя, ў якіх пачуццё нацыя-
нальнай самаабароны стаіць
высока, маюць аб'яднання ў
адну сямью народы, дзе кожны
грамадзянін пцісцьце народу
ставіць выхад свайго жыцця.

Для жыццёў быўшай толь-
кі Імперыі, а ні нацыянальнага
государства, нацыянальнае учу-
цё было неапабудова, як бы
чачцверты номер у матэматы-
цы. Толькі ў акраінных наро-
даў нацыянальнае ідэа заўсяг-
ды гарэла маленькім аганьком;
гэты аганёк німаглі загасіць
ніякімі спосабамі.

Цяпер Беларусь загараціся
агнем кахання да сваёй не-
счастнай Бацькоўшчыны. Ра-
варэнне ад вайны і фронту,
калі палавіна людзей была
вышлана з родных хат, на чу-
жыну паказала што мы стра-
цілі тое, што ні павілі раней
родны край.

Беларусь раздзелена, разбу-
рана, разарвана на кавалкі і
толькі моцны беларускі нацы-
янальны звязак і праца твор-
чых сіл можа адбудоваць адну
нідаўнюю Беларусь.

Што дзень распець сьведомая
сямья беларусаў, бо душу ах-
ватывае абавязак быць кары-
сным роднай зямле.

Усе зьвязды вынасілі рэзалю-
цыі, каб ўсе фронтавое дабро
было перадава пабуранаму на-
шаму краю.

Недзе ў дэкай чужой Ру-
мыні адзім корпус быў абела-
рушчыны.

Гэтаго дабіўся зьезд бела-
русоў вайноў,—яны хачелі па-
магчы сваёй дэкай Бацькоў-
шчыне, як годныя яе сыны.

Спакой у Брэсці дэмабілі-
заваў гэты корпус, але ўсе мей-

на вайсковое складалі ў скла-
ды, бо,—гэта ўласнасць Бела-
русі, можа ей яшчэ спатрэбіцца
на што,—казалі беларускія
войны.

Што робіцца ў Менску яны
ні ведалі, большавіцкі хаос
закрываў усе туманы.

Прыйшла ўжо ранняя па-
лудзенная весна, а жмень люд-
зей, астаўшыхся ад «беларус-
каго корпуса», палугалодная
сідзіць і піліваюць беларус-
кі скарб, на дэкай чужыне,
але пакуль чужыны румыны
ні узлілі і на сьлёпад канец
апеку, над войскавым дабром
ніведамой ім, лекачэй негдзе
далека, Беларускай Рэспуб-
лікі.

Гэтак дзёці зямлі Беларус-
кай прыгатавалі ей свой га-
сцінец!

—Стары, загінуўшы дух
дзяржаўнасці прабудзіўся і
ужо ні засьнець.

3 развязанымі рукамі.

Тамака, куды дадзёне ў 2
гадзіны адходзіць поезд з Мен-
ска, ва ўсе ішчэ вялікай і ні-
аб'ятнай Расіі кішаль тысячы
мурашнікаў.

Нічым ні звязаныя с ас-
трыжэнням дзяржавы, капошунца
самаазначыўшыся сябе гарады,
воласці, пават вёскі. Тысячы
спрачых прычынаў нацыя-
нальнага, эканамічнага, ралігій-
нага і ішчэ сэнсу раздзяля-
юць на кавалачкі бытую «вот-
чыну» рускіх цароў Яшчэ
больш прычынаў прафэсія-
нальнага, партыйнага, ў канцы
прыватнага інтарэсу робіць гэты
падзел драбнейшым і глыбей-
шым. А над гэтым сьветам уся-
кае рожнасьці і посіцца сею-
чы помсту і алосьць дух расій-
скага цэнтралізму ў шталце
«савецкай» ўлады.

Ваюючы з выглядаючым ад
ўсюль «ўнутраным фронтам»,
большавізм аднак ні траціць
веру ў сябе. І нават, так пры-
намсі здаецца чытаючы савец-
кія «Ізвесція», пачувае сябе
шмат спакайнейшым чым-ся
месяц таму назад.

Вярэсцейская мірная умова,

разам з «дэмабілізацыяй» ні-
чогам ні вартай арміі развяза-
ла большавіком рукі. Ададзя-
ленне значнай часткі краёў
быўшай Імперыі пазваліе скон-
цэтраваць сілы для астатняго
націску на «хатніх ворагаў» і
для арганізацыі новаго парадку.

І ні глядзячы на тое, што
«справа соцыяльнай рэвалю-
цыі» далёка ішчэ ні скончана
ў поласе большавікоў працу-
ваюцца ўжо гордыя ноткі па-
беды, «Савецкая ўлада, піша
рэдактар Нахамкес у № 55—
«Ізвесціі», гэта апошняе сло-
ва рускай рэвалюцыі зробле-
най у лета ад Нараджэння Хры-
ста 1917-а. Ніякай сілы,
адольнай скінуць і замяніць яе
другою, у расійскім паспел-
стве німа... Савецкай ўладзе,
якія-б яна абмыклі, дзеля на-
візны паступленых ей заданняў
ні рабіла, суджана доўга жыць.
...Яна ні толькі ні сказала
ішчэ свайго апошняго слова,
але наадварот, толькі цяпер
пачала пушчаць глыбокія ка-
рання па ўсёй дзяржаве, да
самых глухых закуткаў. Дзеля
гэтаго ў долі яе мы пэўны і
верым у яе добрую ўдачу».

Падіваўшы ў большавіцкім
афіцыйное факты даюць нібы
грунт для такога гордаго па-
чутця. «Саветы» абнаёмліліся
крыху з жыццём і пачалі шы-
ронкую, па дзяржаўны лад, ар-
ганізацыйную работу. Нацыяна-
лізуюцца прадпрыемства і бан-
кі ствараюцца праякты разум-
най сельскай гаспадаркі на
адобраных ад землеўласнікаў
грунтах, да працы, «по столь-
ку—поскольку» запрашаецца
інтэлігенцыя і як вынік усяму
творцыца чырвоная армія з
добравольцаў.

Што важней, большавікі паз-
начі патрэбнасць парадку і
дысцыпліны як у арміі так і
ва ўсякай працы і як відаць
мавіцца праводзіць іх ні ад-
ступаючы нават перад прыму-
сам над самімі «таварышамі».

Але гэта ўсё толькі нібы-то
грунт. На праўдзі-жэ стано-
вішчэ «савецкай» ўлады надта
ніпэўнае. Усё ішчаснае боль-
вікоў у тым, што Расія была
некалі «ад акіяну да акіяну».

Дзякуючы толькі гэтаму яны
будуць ішчэ нейкі час тры-

У Беларускай кнігарні

Менск, Захароўская вул. 24.

—(ПРАДАЮЦА НОВЫЯ КНІГІ:)—

Задачнік для пачатковай школы
Г. Юрэвіч.

NOWY LEMENTAR dla BIALARUSKICH
DZIETAK. Układi i wydannie Janki Stankiewiczza

ПЕРШАЯ ЧЫТАНКА. Кніжыца для бе-
ларускіх дзяцей дзеля навукі чытання Зла-
жыў В. Л а с т

BIELARUSKI KALENDAR na 1918 hod.
NASZY PIEŚNIRY. Literaturna—socyalnyje
narysy. Anton Nowina.

EKONOMIČNAJA EWOLUCIJA I BIELA-
RUSKI RUCH Referat. A Łuckiewicz.

JAK PRAWILNA PISAĆ pa BIELARUSKI
Caść I. Ułazyu Ant. Łuckiewicz.

BUTRYM NIAMIRA pjesa u 2 aktach s pro-
loham. Franciszk Olechnowicz.

KALIS. Pjesa u 2 aktach. Franciszk Ole-
chnowicz.

ШТО БЫЛО і ШТО ПАВІННА БЫЦЬ.
Петра з Арленят.

мацца. Але абцінанне фалдаў
даўнейшай Расійскай дзяржа-
вы толькі ішчэ пачалося і ні-
ма ведама на чым стане, калі
толькі і ў быўшых хаўрусьні-
каў Расіі развяжунца ру-
кі. Трэба думаць, што хаў-
русьнікі памогучь «сама-
азначыцца» народам Сыбіру,
Туркестана, Урала і Прыу-
ралья і тады што станецца з
большавіцкай Вялікаросіей?—
Сама без усякай чужой пома-
чы, яна павінна будзь задых-
нуцца ад галечы, калі ішчэ
раней, пакорна схіліўшы го-
лаў, ні пакліча себе «варагоў»
з Раманаўскаго, пэўна, дому.

І большавіцкі плян адра-
джэння мае ў сабе адзін ва-
рунак, які зверяб масы про-
ціў і, нават Вялікаросіі.
Гэта—патрэба дысцыпліны і
парадку. Тутак яны зьбіраюць
тое, што сьенлі. Як толькі дзе-
ла прыдзе да парадку распуш-
чаная маса звярнецца проціў

іх с чым скончыцца і іх па-
наванне.

Такім чынам згінуць і гэ-
тыя воі Рускаго вяліка-
дзяржаўнаго цэнтралізму, а ра-
зам з імі і абрыдлая мачыха
усіх зацісканых у жмені яе
народаў Вялікая—ад акіяну да
акіяну—«Мать—Расея».

Па краю.

3 Вільні.

(ТЭАТР).

Таварыство «Золак» якое
прывозіць шмат карысці гра-
мадзянству сваёй апекай над
дзеньмі, уладзіла ў сярэдзі 27
сакавіка дзяцінную выставу.
Больш 40 дзяцей аднаго с
прытулкаў паказвалі беларус-
кую містэрыю, аграмадную
на старым тэкстам паняно Ста-
ніслава Корф. Містэрыя скла-
даецца с трох часцей. У пер-

шай часці паказаны мінуты народныя легенды і паданні. Канчаецца зіма. Славяне высьмеіваюць яе садоманы візарунак і потым выкідаюць. Светлую вясну, якая свой вырак с квітка прыносіць у афары агню, вітаюць радаснымі песнямі. Потым дзед-жабрак разносіць паўсюдах вестку людзям аб прыходзе Хрыста, каторага спатыкаюць глыбокай верай, падаючы на калені. Дзеве апошнія часці «У садзе» [«У агройцу», як чамусьці было надрукавана у праграме] і «У Пілата» аспаваны на опавесках Эвангелістаў. Дзеці артысты палажылі відаць шмат старання каб Містэрня зрабіла добрае уражэнне. Асабліва удаліся песні і карагоды 1-й часці.

Публіка асталася надта здаволенай.

Мусім падзякаваць пані Ст. Корф, аправаўшай Містэрню для выстаў, за зроблены ёю ўклад у Беларускаю Культуру.

Н.—О.

3 Украіны.

Праграма новага кабінету міністраў.

Добрасуседскія стасункі да усіх дзяржаваў; старанне аб прызнанні усімі дзяржавамі незалежнасці Украіны, мірная палітыка з Расіяй, перагаворы з Украінай і перамога усіх іх клопатаў, перад якімі знаходзіцца Украінскі Урад будучага ўважнейшым заданнем палітыкі Украіны. Унутранай палітыцы патрэбна найперш усталяванне парадку на Украіне, стварэнне асобнай міліцыі захаванне усіх заваяваных рэвалюцыйнай вольнасцяў. Ваеннае міністэрства створыць армію пераходную да народнай міліцыі. Рэгулярная армія арганізуецца на дэмакратычных прынцыпах. У заграначным гандлю будзе праводзіцца прынцып дзяржаўнай манополіі ці дзяржаўнага кантролю; ва ўнутраным гандлю дапушчэнне прыватнай ініцыятывы і найбольш шырокае прыцягванне таварыстваў. Жалезныя дарогі залічаюцца дзяржаўным меншым захаванні прыватнай ініцыятывы. Почта і тэлеграф павінны ў найхутчэйшым часе перайсці ў дзяржаву. Міністэрства агульнай асветы пры спосадах упоўнаважэння павінна даставіць украінскім гарадам і раёнам патрэбныя прадукты і намагацца развіццю гандлю. Аграрная рэформа будзе праводзіцца аграрнымі камітэтамі новай арганізацыі. Украінскі кабінет міністраў створыць асобныя камісіі для збору лішніх жывых, фуражу і інш. прод. Камісіі на аснове урадовых даных лішні і недастаткі і зробіць падрахунак.

(Berlin. Lokal Anz.).

Агульныя

весткі.

(Паводле нямецкіх газет).

БЭРЛІН 30/III. Глаўнакамандуючы Макензен паведамае, што паміж цэнтральнымі дзяржавамі і румынскім урадам 23 сакавіка 1918 году зроблена ўмова, аб абмене палоннымі. Нямецкія палонныя павінны былі 29 і 30 сакавіка быць адпушчанымі румынскім урадам.

Палонным трэба будзе атрымаць 23 дні у карантыннай абозе у Букарэшці.

БЭРЛІН 1 г. м. Французскі ўрад паставіў здаволенне жыццём Злучаных Штатаў каб амерыканскія войскі выступалі разам з ангельскімі і французскімі на раўніне у Пікардыі.

ПАРЫЖ 31/III. Генэрал Фош назначэн генералісімусам заходняга фронту. Яму даручана аб'яднаць чынкасцы коаліцыйныя арміі на заходнім фронце.

ПАРЫЖ 31/III 30 сакавіка нямецкая дальнабойная армія астрэлівала акаліцы Парыжа. 8 асоб забіто і 37 асоб ранена.

ПАРЫЖ 2 г. м. Пры далейшым абстрэлі Парыжа з дальнабойнай арміі 31/III забіты 1, зранены 1. Пры абстрэлі у панядзелак у Парыжу забіто 4, зранена 9.

ПАРЫЖ 29/III. Палата дэпутатаў прыняла закон аб прызыве новобранцаў 1919 г.

ЛОНДАН 1 г. м. Ллойд-Джорж звярнуўся да прэм'ер-міністраў Канады, Аўстраліі, палудзеннай Афрыкі, Новай Зеландыі і Н'ю-Фандленду з тэлеграмай, у якой кажучы аб канечнасці ўзмацнення войска вымагае ад урадаў гэтых краёў якаяйбардэйшага ўзмацнення іх контінгентаў, дзеля таго, што у бітву павінна быць кінуто ўсе да астатняго чалавека.

ЖЭНЭВА 1 г. м. Ад бышаго на прошлым тыдні абстрэлу пацярпеў моцна Дюнкірк. Найгорш пацярпела портовая частка.

Знішчэння зробленыя абстрэлам Парыжу у апошнія 48 гадзін перавышаюць прычыненыя раней. Людзі абдаюць на станцыях падз. жал. дарог.

ЖЭНЭВА 2 г. м. Міністр фінансаў Клотц зрабіў паведамленне французскай палате дэпутатаў, што трэба быць гатовымі да адступлення французскай арміі ад Монтідэр, для заняцця выгадных пазыцыяў, што, канечне, будзе зроблена у парадку. С Кемп'ену, Аррасу і Амьену нібыто выехалі ўсе цывільныя жыхары.

МАСКВА 1 г. м. Глаўнакамамануючы савецкімі войскамі на Украіне паведамае ад 29 сакавіка, што глаўныя большэвіцкія сілы падаліся на р. Ворсклу. Палтава занята войскамі Радзі, каторыя маюць нямецкую цяжкую артылерыю. Большэвікі вышчылі масты і запасныя склады. 29 сак. яны ішчы трымалі за сабой ж. д. станцыю.

МАСКВА 1 г. м. 31/III прыбылі ў Петраград с Фінляндзіі пасланікі французскі, сэрбскі і італьянскі. На запытанне як адносіцца коаліцыя да Рассіі, французскі пасланік Нуланс аткаваў: атказам служыць факт што мы астаемся у Расіі.

СТАКГОЛЬМ 29/III. На вестку, што японцы пацярпелі ў бітве з большэвікамі і павінны былі адступіць ад Благавешчэнска да Амур, у Тэнгай-теру з'явіўся дабравольны японскі корпус каторы пасьпеае ўжо у кірунку Благавешчэнска.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

У гарадзнім прэзідыі т-во у хуткім часе адбудзіцца агульны савет, на каторы рыхтуецца даклад. Паміж іншым у дакладзе будзе з'вернута увага, што хоць гарадск. крэд. т-во, дзякуючы вайне, і ні дае даходу, але ўсе ж ткі як інстытуцыя самая паважная, з'яўляецца кредитным «сэрцам і пульсам» нашага места.

На сходзе адбудзіцца выбары праўлення замест чарадных выбываючых: дырэктара—Свенціцкага, членау камітэту—Валовіча і Крайсна і адначыка—Пенцова.

Гарадзкое таварыства ўзаемнай страхаванні адпаварау п'якуць даклад на агульны савет, сход, які маніцца быць у палове красавіка.

Трэба прызнацца, што у управленне і у «наблюдательны камітэт» людзі праціскаліся рожнымі спосабамі, дык, само сабой, баранілі інтарэсы тых, хто ім памагаў праціскацца, а ні гэі большасці з якой складаецца таварыства: дробных домаўласнікаў, на краі гораду, арэндароў рамеснікаў—фахаўцоў, вошчыкаў і т. п., а меншая частка—гарадзкая буржуазія.

На агульных сходах шыло вдалізіло з меху—пачыналіся споркі, ўспаміналіся крыўды і канчалася праз лад шумна.

Трэба спадзевацца, што у цяперашнім часе, пры цяперашніх варунках сход пройдзе інакш: будзе выслуханы голасы тых, хто у гэтай справе найбольш зацікаўлены, і чые інтарэсы найбольш пакрыўджаны.

Харчовая камісія Л. Р. ж. д. з начальнікам харчовай часткі п. Прэбражэнскім 31-га сакавіка выехала за згоды нямецкага начальства на Украіну па харчы жалезнадарожнікам. Камісіі дадзены асобны вагон на Кіев, Палтаву і далей, апрача выданы сьведчэства ад дарогі і нямецкага начальства на право свабоднай закупкі харчоу, іх правозу і абароны ад рэквізыцыі.

У афіцэрскім бюро с'ягодня—5-го красавіка павінна быць скончана рэгістрацыя усіх сямейных афіцэраў, жывучых разам с сваім сямействам, а таксама ураджэнцаў Польшчы, Літвы і Прыбалтыцкага краю. Афіцэраў, маючых сабе службу, рэгістрацыя вядзецца асобна.

Справы Усерасійскага Земснага Саюзу—не палепшаюцца: каля трох месяцаў былыя служачыя абізаюць парогі рожных камітэтаў, і нічога выбіць ня могуць.

Самае цяжкое палажэнне з медыцынскім аддзелам: ні горад, ні земство ні могуць прыняць на сябе утрыманне шпіталеу. Губэрнскае земство маніцца перагаварыць аб гэтай справе з нямецкім начальствам.

Афіцыйнае паведамленне нямецкага вярхоўнага камандавання за 4 красавіка 1918 року.

ЗАХАД:

На боевым фронце ажыўлася боевая дзеячасць на поўдзень ад Соммы.

Рано наранку і у вечары непрыяцель чатары разы ніспадзевано і пасля моцнай артылерыйскай падгатоўкі маіўся зноу заўладаць забранымі у яго вышотамі на поўдзень—закад ад Морейль. С цяжкімі для ніпрыяцеля стратамі атакі адбіты.

Каля Вердэна і на поўнач ад Парройскага лесу на шмат участоку рухавы артылерыйскі бой.

У С Х О Д:

У згодзі с Фінляндскім Урадам нямецкае войско высадзілася на Фінляндскім беразі.

На другіх фронтах нічога новаго.

Першы Генэрал-кватэрмэйстар фон-Людэндорф.

Спіскі патрабнейшых прадуктоў для штодзённага жыцця, колькі хто мае іх у запасе—15-го красавіка павінны быць—па праекту нямецкага начальства—предстаўлены усімі жыхарамі нашага гораду. Колькі чаго можна будзе мець у запасе ішчы ні саусім вядома, бо аб гэтым ідуць перагаворы паміж немцамі і Гар.

Думаі, але што шмат каму, асабліва з багацейшых, падражуць фалды і полы—то гэта пэўна.

Рэдактар А. Прушыноні. Выдавецтва Т-во «Заранна».

ПРЫЙМАЕЦА ПАДПІСКА на НОВУЮ КНИГУ: Язэп Варонка, Старшыня Радзі 1-го Усебеларускага З'езду.

„Сампадзначэнне Беларусі“

(Гісторыя падпінальна-культурнага і палітычнага адраджэння Беларусі. Беларуская справа за ўсе перыоды Расейскай Рэвалюцыі. Воля беларускага народу і Беларуская Рэспубліка. Нашы суседзі: Польшча, Украіна, Літва).

Падпісаная цэна за кнігу—4 рублі.

Прымае падпіску: Беларуская Кнігарня.

Менск. Захароўская вул., 24.

Беларуская Прасветная Субкомісія Менскае Гарадзкое Душны атчынае з 1 красавіка [апрэля]

Курсы беларусознаўства

Чытацца будучы: Гісторыя Беларусі, гісторыя беларускай мовы, Геаграфія Беларусі, Беларуская літаратура, Граматыка і інш.

Запіс на курсы штодня ат 2—4 гадзіны у намяшчальні Радзі—Захароўскай, 43 III паверх

Курсы безплатныя.

Усе матэрыялы (абвесткі, паставы, меморандумы, граматы і інш.), якія датычаць утварэння Народнага Сэкретарыату Беларусі, змешчаны у № 1 (ат 1 сакавіка 1918 року) газеты

„Беларуская Зямля“

(Год выдання I. Менск)

якая прадаецца: у Беларуская Кнігарня—Захароўская вул., 24; у Вучнеускай Грамадзе—Паліцэйская вул., 2, кв. 6; у Беларускам Прэстаўніцтве—Серпухоўская вул., 12; у Кнігарні Соцыялістаў—рэвалюцыянераў—Плян. Волі, № 4. Цэна асобнаго №—25 кап.

Друкарня Я. А. Рубіна.